

مجله بیان سال هشتم، شماره ۱، بهار ۱۳۹۷

طرح رابط‌سازی یک کانال آموزشی در
یک پیل‌رسل اجتماعی با گردش مالی

مقن (یادداشت دکتر فرهاد ساسانی)

نقش گفتمان در بازنمایی زنان (چشم سراسری بین فوکو

چگونه یک مجله معتبر زبان‌شناسی پیدا کنیم؟

مصاحبه دوستانه با دکتر ماندانا نوربخش

پژوهش‌های
زبان‌شناختی
در
زبان‌های
ایرانی

بیان

مجله بیان سال هشتم،
شماره ۱۰، بهار ۱۳۹۷

فهرست مطالب

۲ ■ سر مقاله

۳ ■ متن

مصاحبه دوسنانه با دکتر ماندانا نوربخش ■ ۵

نقش گفتارمان در بازنمایی زندان (حشم) سراسرین فوکو ■ ۱۰

حگونه یک مجله معنبر زبان‌شناسی پیدا کنیم؟ ■ ۱۶

طرح راه‌اندازی یک کانال آموزشی در یک پیام‌رسان اجتماعی با گردش مالی ■ ۱۹

مجله علمی - دانشجویی زبان‌شناسی دانشگاه الزهرا (س)

صاحب امتیاز: لجمن علمی دانشجویی زبان‌شناسی

مدیرمسئول: مهناز طالبی دستنایی

سرمدیر: فاطمه حسنی جلیلیان

ویراستار: سارا کیانی

هیأت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا):

مارال آسیایی، فاطمه حسنی جلیلیان، منا خدابخش، اعظم رستمی، دکتر فرهاد ساسلی، زهره صفوی‌زاده سهی،

مهناز طالبی دستنایی

لیتوگرافی: طه

چاپ و صحافی: چاپخانه دانشگاه الزهرا (س)

نشانی: تهران، میدان ونک، خیابان ونک، میدان شیخ بهایی، دانشگاه الزهرا (س)

به محک کمک کنید

<http://www.mahak-charity.org>

سر مقاله

به نام خداوند بخشنده و مهربان

هدف از انجام فعالیت‌های علمی از جمله به تحریر در آوردن نشریه‌های علمی - دانشجویی بالا بردن سطح آگاهی دانشجویان و علاقه‌مندان به حوزه‌های مختلف و تشویق آن‌ها به انجام فعالیت و پژوهش در آن حوزه‌هاست. از طرف دیگر، دانشجویان و دانش‌آموختگان از طریق نشریات علمی - دانشجویی می‌توانند به ارائه نظرات ارزشمند خود در قالب یادداشت‌های کوتاه بپردازند تا فرصتی برای عرضه ایده‌های نوآورانه خود داشته باشند. اما آنچه که امروزه بسیار حائز اهمیت است، شیوه‌ی انجام و ارائه این فعالیت‌ها و پژوهش‌هاست. زبان‌شناسی، که نقطه‌ی تمرکز فعالیت‌های نشریه‌ی حاضر است، علمی است که به تمام جنبه‌های زبان می‌پردازد و از این رو نیازمند آگاهی از روش‌های مختلف پژوهش برای مطالعه در هر یک از حوزه‌های آن است. اما به نظر می‌رسد تاکنون این شاخه از علوم و روش‌های پژوهش در این حوزه کمتر مورد توجه قرار گرفته است. با وجود ظرفیت‌های ویژه‌ی این رشته برای مطالعات میدانی و کاربردی نمودن آن، بسیاری از دانشجویان تنها از مطالعات کتابخانه‌ای برای انجام پژوهش‌های خود بهره می‌برند. استفاده از چنین روشی و محدود شدن به آن سبب می‌شود که چشم‌اندازهای مختلف این حوزه مورد غفلت واقع شود. به همین دلیل، شایسته است که گرایش‌های مختلف این رشته و روش تحقیق علمی متناسب با هر گرایش را به دانشجویان ارائه و معرفی نمود.

در این شماره از مجله‌ی بیان علاوه بر پژوهش‌هایی که از مطالعات کتابخانه‌ای منتج شده‌اند، مصاحبه‌ای ارزشمند با سرکار خانم دکتر ماندانا نوریخس خواهیم داشت که امید است مله‌یت فعالیت ایشان در حوزه آواشناسی، دریچه‌ای نو برای علاقه‌مندان بازگشاید و نوآوری‌هایی را در این شاخه از علم گسترده زبان‌شناسی شاهد باشیم.

منتظر یادداشت‌ها، مقاله‌ها و مصاحبه‌های شما در زمینه‌های

مختلف زبان‌شناسی هستیم

(bayan.alzahra@gmail.com).

متن

فرهاد ساسانی

(عضو هیأت علمی گروه زبان‌شناسی دانشگاه الزهراء (س))

متیسن^۴، ۲۰۱۴: ۳). پس هر گاه مردم سخن می‌گویند یا می‌نویسند، متن تولید می‌کنند. از این رو، متن رخدادی ارتباطی است. در نتیجه وقتی آن را تحلیل می‌کنیم، در واقع فرآورده‌ی این فرآیند را تحلیل می‌کنیم.

در زبان‌شناسی متن و زبان‌شناسی نقش‌گرای سازگانی، بویژه از دهه ۱۹۶۰ به بعد، مطالعه‌ی متن در لولیت قرار گرفته است. در این رویکرد، متن واحدی معنایی انگاشته می‌شود که توسط بندها نمود می‌یابد. معیارهای مختلفی برای متن بودن و به تعبیری دیگر متنتیت یا متن‌بودگی معرفی شده است. بخشی از این معیارها درون‌متنی است که از آن با نام انسجام یاد می‌شود. انسجام به واسطه‌ی پیوندهایی انسجام‌بخشی مانند پیوندها یا حرف‌های ربط،

ارجاع، حذف، جای‌گزینی و روابط مختلف واژگانی در محور جانشینی مانند هم‌معنایی، تقابل، جزء‌و‌اژگی و روابط معنایی در محور همنشینی مانند باهمایی شکل می‌گیرد.

4- Christian M. I. M. Matthiessen

یکی از واژه‌هایی که تعریف‌ها و برداشت‌های گوناگونی از آن وجود دارد و گاه بدون تعریف مشخصی با دامنه‌های معنایی مختلفی به کار می‌رود، «متن» است. در زندگی روزمره در فرهنگ ایرانی، معمولن به نوشته یا گفته‌ی نوشته‌شده یا به تعبیری پیاده‌شده «متن» گفته می‌شود. این برداشت بسیار نزدیک است به برداشتی که در بسیاری از نوشته‌های دانشگاهی رایج است. به این متوال، می‌توان گفت «متن» اصطلاحی فنی یا نظری است در اشاره به ثبت کلامی یک کنش ارتباطی (برای نمونه‌ای از این تعریف، نک یول^۱ و بران^۲، ۱۹۸۳: ۶). اگرچه هم‌زمان و پیش از آن متن عمومین در اشاره به کلام نوشتاری به کار می‌رفته است (برای نمونه‌هایی از این نگاه، نک ساسانی، ۱۹۸۹: ۱۲۱-۱۲۴).

با تعریفی گسترده‌تر، «متن» به هر نمونه از زبان، در هر رسانه‌ای، اشاره دارد که معمولن به صورت زنجیره‌ای پیوسته تجلی پیدا می‌کند و برای کسی که آن زبان را می‌داند، معنا می‌دهد. اگرچه در برخی نوشته‌های آغازین، متن پیش‌تر به نوشته اطلاق می‌شده، ولی با این نگاه، می‌تواند به صورت گفتار یا نوشتار یا در رسانه‌ی دیگری مانند زبان اشاره نیز نمود یابد. به بیان دیگر، متن چیزی است که در شکل گفتن یا نوشتن، شنیدن یا خواندن رخ می‌دهد (برای نمونه‌ای از این تعریف، نک هلیدی^۳ و

1- George Yule

2- Gillian Brown

3- M. A. K. Halliday

متن می‌تواند به تجلی هر گونه نظام نشانه‌ای یا نشانگان یا ترکیبی از آن‌ها اطلاق شود. برای نمونه، یک فیلم سینمایی، یک قطعه موسیقی، یک تندیس، یک عکس یا یک پتانز می‌تواند متن انگاشته شود و دلالت‌گر باشد. با این برداشت، باید یادآور شد متن‌های عمومن کلامی (زبانی) توسط «ساخت» یعنی پیوندهای پیش‌بیتی‌پذیر بر پایه‌ی دستور زبان و سازه‌های کوچک‌تر تشکیل‌دهنده‌ی آن‌ها مانند گروه‌ها و عبارت‌ها و سپس در مرتبه‌ی بعد واژه‌ها و واژگها (تکواژه‌ها) و هجاها نمود و تحقق می‌یابد. ولی در متن‌های عمومن غیرکلامی، بیش از ساخت‌های پیش‌بیتی‌پذیر، می‌توان از پیوندها سخن گفت. بنابراین دستور نشانگاه‌های غیرکلامی به اندازه‌ی نشانگان زبانی پیش‌بیتی‌پذیر و تثبیت‌شده نیست (برای توضیح بیشتر، نک ساسانی، ۱۳۸۹: ۱۵۴-۱۶۳). یادآور می‌شود ساخت و پیوند تنها دربرگیرنده‌ی رابطه‌های هم‌نشینی و هم‌کاری نیست، بلکه می‌تواند افزون بر هم‌نشینی همکار، پیوندهای نهمکار یا نامجلور و دور را نیز در بر گیرد.

کتابنامه

سلسانی، فرهاد (۱۳۸۹). معناکوی: به سوی نشانه‌شناسی اجتماعی. تهران: علم.

سلسانی، فرهاد (۱۳۹۴). «چیستی متن در پرتو مؤلفه‌های درونی و برونی»، در جشن‌نامه‌ی دکتر کورش صفوی، به کوشش مهرداد نغزگوی کهن و محمد راسخ مهند. تهران: انتشارات سیلرود، صص ۱۸۳-۱۹۶.

Beaugrande, de R. & W. Dressler (1981 [1972]). an Introduction to Text Linguistics. London/ New York: Longman.

Brown & Yule, Discourse Analysis (Cambridge: Cambridge University Press, 1983).

Halliday, M. A. K. & Ch. M. I. M. Matthiessen (2014). Halliday's Introduction to Functional Grammar. London/ New York: Routledge, Taylor & Francis Group.

Hoey, M. (2001). An Introduction to Written Discourse Analysis. London: Psychology Press.

این معیارهای درون‌متنی در قالب پیوندهای معنایی ژرف درون متن مانند رابطه‌ی علت و معلولی یا توالی منطقی و توالی زمانی نیز بررسی شده است (برای نمونه، نک بیوگرائند^۱ و درسلر^۲، ۱۹۹۱، و هوی^۳، ۲۰۰۱).

اما معیارهایی برون‌متنی نیز برای متن‌بودن در نظر گرفته می‌شود. بخشی از این معیارها عبارت است از: پیوستگی متن تولیدشده با متن خوانده‌شده از سوی خوانشگر متن، نیت‌مندی و قصد تولید متن از سوی تولیدکننده‌ی متن، موقعیت‌مندی و موقعیت متناسب تولید متن، بینامتنیت و رابطه‌ی متن‌های پیشین و پسین در شکل‌گیری متن، آگهش و میزان مناسب ارائه‌ی اطلاع در متن، پذیرفتگی و پذیرفته‌شدن متن از سوی جامعه به مثابه‌ی متن (نک بیوگرائند و درسلر، ۱۹۹۱).

در کل به نظر می‌رسد همه‌ی این معیارها را می‌توان عرف پذیرفته‌ی هر جامعه‌ی زبانی به شمار آورد (در این باره، نک ساسانی، ۱۳۸۹ و ۱۳۹۴). گویی «پذیرندگی اجتماعی- فرهنگی» یک عامل متن‌ساز مهم است و به شکل «انتظار» از چیستی متن در بافت موقعیتی و ارتباطی مشخص نمود می‌یابد. به هر روی، این شخص فهمنده در لحظه‌ی تفسیر/ فهم متن است که به این پذیرندگی فرهنگی تحقق می‌بخشد. پس این پذیرندگی خود برآمد متن‌های پیشین و مبتنی بر آن‌هاست.

بنابراین، متن می‌تواند در اندازه‌ها و شکل‌های گوناگون تولید و پذیرفته شود و به بیان دیگر، از سوی «فهمنده»ی متن «قاب‌گیری» شود. اما گاه عرف زبانی حاکم، قالب‌های خاصی از متن را از پیش معین می‌کند، مانند نامه‌ی رسمی، گفت‌وگوی روزمره، مصاحبه، کتاب قصیده.

از این گذشته، در رویکردی فراخ‌تر در نشانه‌شناسی،

- 1 - Robert de Beaugrande
- 2 - Wolfgang Dressler
- 3 - Michael Hoey

مصاحبه دوستانه با دکتر ماندانا نوربخش

تهیه و تنظیم: مارال آسیابی

دانشجوی دکترای زبان‌شناسی همگانی، دانشگاه الزهرا (س)

■ ابتدا گمی در مورد سابقه تحصیلی، علمی، آموزشی و پژوهشی خود بفرمایید؟

رشته دبیرستان من علوم تجربی بود و از ابتدا علاقه داشتم که وارد رشته های پزشکی بشوم، ولی خب این اتفاق نیفتاد و مترجمی زبان قبول شدم. خیلی ناراحت بودم که چرا به این وادی افتادم. یک سال مرخصی تحصیلی گرفتیم که دوباره در کتکور شرکت کنیم ولی زیاد با جدیت درس نخواندم. در کتکور مجدد رتبه ام بهتر شد، اما نه به حدی که بتوانم در رشته های پزشکی قبول بشوم. زبان را ادامه دادم و وقتی لیسانس خودم را گرفتیم، فکر کردم که تا همین مقطع کفایت. مدتی پس از وارد شدن به بازار کار صاحب فرزند شدم که در سن سه سالگی فرزندم تصمیم به ادامه تحصیل گرفتیم. برای ارشد هم می توانستیم زبان‌شناسی را انتخاب کنیم و هم آموزش زبان انگلیسی را. اما با خواندن همان ۴ واحد درس زبان‌شناسی در مقطع کارشناسی عاشق این رشته شدم. زبان‌شناسی همگانی قبول شدم و از آنجا که

بین مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد من فاصله زیادی افتاده بود، خیلی با ولع وارد دوره ارشد شدم و در کل دوره شاگرد اول شدم. هم خیلی از این رشته خوشم می‌آمد و هم خیلی دوست داشتیم که درس بخوانم. بعد از آن برای کتکور دکتری هر جا امتحان دادم قبول شدم. هم علامه، هم تربیت مدرس و هم دانشگاه تهران و من دانشگاه تهران را انتخاب کردم.

■ چطور شد که به حوزه آواشناسی و واج‌شناسی علاقه‌مند شدید؟

اولیل خیلی فکر می‌کردم که به نحو علاقه‌مند هستیم، اما از لوسط دوره عاشق آواشناسی آکوستیک شدم. یک خاطره‌ای که هیچ وقت آن را فراموش نمی‌کنم جلسه اول کلاس آواشناسی با آقای دکتر بی‌جن خان بود. در جلسه اول کلاس، آقای دکتر یک کاغذی را به ما دادند که کاغذ مخصوصی بود. دکتر بی‌جن خان عنوان کردند که این کاغذ برای دستگاه سونوگراف بوده که از زمانی که خانم دکتر

۵

بپا

مجله بیان ■ سال هشتم ■ شماره ۱۰ ■ بهار ۱۳۹۷

درکی و فیزیکی) آواشناسی فیزیکی را انتخاب کردید؟ البته من در حوزه درکی هم کارهایی را انجام داده‌ام. در حقیقت، آواشناسی درکی و فیزیکی خیلی به یکدیگر مرتبط هستند. کسی که می‌خواهد در حوزه درکی کار کند باید کاملا به حوزه فیزیکی مسلط باشد و بعد وارد حوزه درکی شود. به نظر من حوزه فیزیکی حوزه‌ای بسیار دقیق و علمی است. در حوزه آواشناسی تولیدی بسیاری از اوقات شم پژوهشگر است که به کمک فرد می‌آید و شخص می‌بایست با استفاده از حواس خود کار کند. اما آواشناسی فیزیکی همانطور که از اسم آن پیداست، فیزیک و علم محض است و صحت ادعاهای بیان شده در این حوزه قابل تایید می‌باشد.

■ در حال حاضر از اینکه رشته زبان‌شناسی و حوزه آواشناسی را انتخاب کرده‌اید، پشیمان نیستید؟

اصلا. با علمی که در حال حاضر دارم، اگر دوباره بخوالم انتخاب رشته کنم، رشته زبان‌شناسی و حوزه آواشناسی را انتخاب می‌کنم و اصلا دوست ندارم پزشکی بخوانم. البته همانطور که می‌دانید زبان‌شناسی رشته‌ای است که مانند اختاپوس می‌ماند و به همه حوزه‌های دیگر کار دارد. آن بخش‌هایی که من وارد آن شدم، یعنی آواشناسی زبان و یا

قریب روی دوش کار می‌کرده‌اند، این‌جا مانده است. خود دستگاه خراب شده و تنها کاغذهای آن به جا مانده و این کاغذ بخشی از آن کاغذهاست. وقتی آن کاغذ را در دست گرفتم، یک حس خاصی به من دست داد. انگار اینجا با آن قدمتی که دارد روی آواشناسی کار می‌کنند، ما باید آن راه را ادامه بدهیم. همین باعث شد که من آواشناسی را خیلی با علاقه بخوانم و به حق تدریس و پژوهش‌های پر شور و اشتیاق آقای دکتر بی‌جن‌خان هم تاثیر به‌سزایی در این انتخاب دلمت. من هم همین راه را انتخاب کردم.

■ از چه زمانی به گروه‌زبان‌شناسی الزهرا ملحق شدید؟

گروه زبان‌شناسی دانشگاه الزهرا در آن سال‌ها آواشناسی نداشت. خانم دکتر حق‌بین در یکی از دیدارها از من پرسیدند که اینجا نمی‌آیید و من پاسخ دادم که هنوز دفاع نکردم. هنوز دفاع نکرده بودم که پرونده درخواست استخدام خود را به دانشگاه الزهرا دادم که یک بار هم به دلیل اینکه هنوز دانشجوی بودم، برگشت خورد. بعد از دفاع و با صورت جلسه دفاع در دانشگاه الزهرا پرونده من مطرح شد و از سال ۸۸ به گروه زبان‌شناسی الزهرا ملحق شدم.

■ چرا از میان حوزه‌های مختلف آواشناسی (تولیدی -

روان‌شناسی زبان و بخش‌های عصب‌شناسی که مرتبط با آن است را بسیار علاقمندم که کار بکنم.

■ سیر مطالعاتی شما از آواشناسی فیزیکی و درکی شروع شده و اکنون به سمت آواشناسی حقوقی سوق پیدا کرده‌است. لطفاً بفرمایید که آواشناسی حقوقی چیست و چگونه با این حوزه آشنا و به آن علاقمند شدید؟

آواشناسی حقوقی، یکی از زیرشاخه‌های زبان‌شناسی حقوقی است که به کاربرد دانش و روش‌های آواشناسی در رویه‌های قضایی اطلاق می‌شود. علاقمندی من به آواشناسی حقوقی از آنجا نشأت می‌گرفت که من خیلی علاقمند بودم که بتوانم کاربردهای آموزه‌های زبان‌شناسی را بشناسم. مطمئن هستم که این علم بسیار کاربردی است، اما متأسفانه در دانشگاه‌های ایران روی جنبه‌های کاربردی آن زیاد تمرکز نمی‌شود و فقط جنبه‌های زبان‌شناسی کاربردی را ما با آموزش زبان می‌شناسیم؛ در صورتی که خیلی می‌تواند کاربرد داشته باشد. بخشی از آن، خود را در علوم رایانشی نشان داده، و به عنوان یک رشته جدید شناخته شده است. من در حال مطالعه در حوزه آواشناسی اجتماعی بودم و در دانشکده سمیتار برگزار می‌کردیم که به

آواشناسی حقوقی برخوردیم و مساله تعیین هویت. اولین بار در مدرسه تابستانی قائم‌شهر که توسط انجمن زبان‌شناسی برگزار می‌شد، من حوزه آواشناسی حقوقی را معرفی کردم و جمعی که در آن سخنرانی حاضر بودند، بسیار از آن سخنرانی هیجان‌زده شده و به وجد آمدند. البته آن سخنرانی تنها در حد معرفی آواشناسی حقوقی بود و هنوز خودم به طور جد وارد این حوزه نشده بودم. پس از آن، مطالعه در این حوزه را شروع کردم و متوجه شدم که چقدر جنبه کاربردی این حوزه پررنگ است، مخصوصاً در بخش آواشناسی و بخش تشخیص هویت و شناسایی گوینده و ... اولین دانشجوی دکتری من که وارد گروه شد، به پیشنهاد من وارد این حوزه شد و به حق خیلی خوب وارد شد و کار کرد که در حال حاضر نزدیک زمان دفاع ایشان است و پس از آن دانشجوی دکتری بعدی که وارد شدند با پیشنهاد من وارد این حوزه شدند. در حال حاضر، مطالعات سه نفر از دانشجویان من در دوره دکتری در حوزه آواشناسی حقوقی متمرکز است که بسیار هم علاقمندانه در این حوزه فعالیت می‌کنند. البته درست است که در این حوزه متمرکز شده‌ام، اما دانشجویان ارشد من طبق روال سابق در حوزه‌های آواشناسی فیزیکی و درکی فعالیت می‌کنند. حتی دو یا سه نفر از دانشجویان دیگر دکتری من در حوزه‌های به جز

■ آیا راه اندازی آزمایشگاه تخصصی آواشناسی، در همین راستا بود یا خیر؟

از روزی که وارد آواشناسی آزمایشگاهی و فیزیکی شدم، شاید بتوان گفت یکی از آرزوهای من داشتن آزمایشگاهی تخصصی بود. این رشته هم دست به دست همین آرزو داد و ایجاد این آزمایشگاه قوت گرفت؛ به این دلیل که انجام کار آواشناسی حقوقی بدون داشتن آزمایشگاهی مجهز امکان پذیر نیست. که خب عزم خودم را جزم کردم و در این راه هم همکاران گروه و هم دانشجویان خیلی کمک کردند، دانشکده خیلی کمک کرد تا بالاخره این رویا به

حوزه آواشناسی حقوقی کار می کنند. این حوزه با توجه به کاربردی بودن و میان رشته ای بودن آن می تواند برای کسانی که در این حوزه فعالیت می کنند، بسیار سودمند باشد. حتی به نظر می رسد این حوزه می تواند بازار کار خوبی هم داشته باشد؛ چرا که همه کار، کار دانشگاهی نیست و زبان شناسی این قابلیت را دارد که بتوان از آن استفاده های دیگری نیز کرد و این می تواند به ما این کمک را بکند که فارغ التحصیلان این حوزه در جاهای دیگری به غیر از دانشگاه مشغول به کار شوند.

■ در این صورت شما برای این حوزه (آواشناسی حقوقی) آینده روشنی متصور هستید؟

بله، به شرط اینکه همه دست به دست هم بدهیم و این حوزه و رشته را در جامعه جا بیندازیم. من و آقای دکتر ساسانی به کانون کارشناسان قوه قضائیه رفتیم و این رشته را معرفی کردیم و بسیار مورد توجه قرار گرفت، اما نمی شود به همین یک مورد اکتفا کرد. اگر نیازستجی در مورد جلهایی که به این حوزه و نیازمند هستند همچون پلیس، قوه قضائیه و ... به خوبی انجام شود و این رشته به این ارگانها معرفی و شناسانده شود، مسلما در آینده، کار هم برای این رشته خواهد بود.

■ برای شناساندن این رشته به ارگانهای مختلف چه اقداماتی باید صورت گیرد؟

فکر می کنم بخشی از آن مقالات علمی ای است که نوشته می شود که البته این مقالات در دست همگان قرار نمی گیرد. شاید بشود از طریق مقالاتی که در روزنامه های کثیرالانتشار نوشته می شود، یا از طریق مصاحبه هایی که با رادیو و تلویزیون انجام می شود و یا توسط جلسات دیداری همانند جلسه ای که ما با کانون کارشناسان داشتیم، این حوزه به سایر ارگانهای ذی ربط معرفی شود و یا آن ارگانها را به همایش های خودمان دعوت کنیم تا از نزدیک با فعالیت های ما آشنا شوند تا به بهتر معرفی کردن این حوزه کمک کنیم.

جالبی است که خیلی هم جای کار دارد. یک دستگاه کام نگار نیز تهیه شده است که برای بررسی جایگاههای تولید آواهای مختلف مورد استفاده قرار می‌گیرد که خیلی از این آواها جایگاه تولیدشان چالش برانگیز بوده است. در حال حاضر، کام زبان فارسی (معیار) و زبان ترکی (گونه تیریزی) خریداری شده است، که انشالله با کارها و مقالاتی که انجام می‌دهیم، بتوانیم برای سایر زبان‌ها و گونه‌های دیگر نیز کام تهیه نماییم.

● امکان استفاده از این دستگاهها و تجهیزات برای سایر افراد به غیر از دانشجویان الزهرا فراهم است؟
بسیاری از لوقات دانشجویانی از دانشگاههای دیگر که من استاد مشور یا راهنمای دوم کار پایان‌نامه و یا رساله آنها هستم، می‌توانند به طور مجانی از این تجهیزات استفاده نمایند. اما برای سایرین، دانشگاه به ازاء هر ساعت استفاده از آزمایشگاه تعرفه‌هایی را در نظر گرفته است که افراد با پرداخت این تعرفه‌ها می‌توانند از این دستگاهها استفاده نمایند.

● به نظر شما آواشناسی در ایران در مقایسه با جایگاهی که آواشناسی در جهان دارد، به آن جایگاهی که می‌بایست، رسیده است؟

تا جایی که من آخرین مقالات منتشرشده در این حوزه را می‌بینم، می‌توانم بگویم که ما عقب نیستیم، یعنی پایه پای مطالعات جهانی پیش می‌رویم و از یک جهت چون ایران کشوری است که خیلی تنوع گویشی و زبانی دارد، بهشتی برای آواشناسان محسوب می‌شود. موضوعات مطالعاتی ما در ایران تمام ناشدنی است. اما مطالعه در حوزه آواشناسی نیاز به کار فراوان دارد. کسی که وارد این حوزه می‌شود شاید نتواند خیلی راحت کار خود را به سرانجام برساند. پژوهش در این حوزه نیازمند ساعتها کار مداوم است و در نهایت نتیجه کار در چند عدد و رقم خلاصه می‌شود.

● در آخر، از اینکه وقت خود را در اختیار ما گذاشتید، سپاسگزارم.

من هم از شما متشکرم.

● آیا مشابه این آزمایشگاه را در ایران داریم؟

شاید در گروه‌های گفتاردرمانی داشته باشیم. دانشگاه‌های سراسری هم آزمایشگاه دارند، اما اطلاعی ندارم که آیا همه این تجهیزات را داشته باشند یا خیر. ولی با این عنوان «آزمایشگاه تخصصی آواشناسی» فکر می‌کنم جز معدود دانشگاه‌هایی بلشیم که این آزمایشگاه را داشته باشیم.

● دستگاههایی که در این آزمایشگاه هستند، چه دستگاههایی هستند و به چه کاری می‌آیند؟

اول از همه برای انجام کارهای آواشناسی ما نیازمند اتاقک آکوستیک هستیم که در این آزمایشگاه ما اتاقک آکوستیک خوبی را تعبیه کرده‌ایم؛ البته خود آزمایشگاه نیز ضدصوت (sound proof) عایق‌بندی شده است. تجهیزات ضبط خوبی تهیه کرده‌ایم. علاوه بر آن دستگاه حنجره‌نگار خریداری شده است که برای انجام کارهایی که روی voice صورت می‌پذیرد، مورد استفاده قرار می‌گیرد که حوزه بسیار

نقش گفتمان در بازنمایی زندان (چشم) سراسر بین فوکو

مناخدا بخش

کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشگاه آزاد تاکستان

زهرة صفوی زاده سهی

استادیار گروه زبان‌شناسی، دانشگاه آزاد تاکستان

چکیده

زندان یا چشم سراسر بین^۱ فوکو^۲ که اولین بار از سوی جرمی بنتام^۳ ارائه گردید، روالی انضباطی^۴ را در سوژه‌ها^۵ باز می‌نمایاند که سوژه در جهت آن، نوعی رفتار انضباطی^۶ را در خود نهادینه^۷ می‌کند. از آنجایی که طراحی زندان سراسر بین به گونه‌ای است که سوژه همواره خود را مورد رصد می‌داند، به ایفای نقش انقیادگر^۸ و متقدا^۹ به صورت همزمان می‌پردازد. فوکو در راستای زندان یا چشم سراسر بین به تحلیل مکان‌هایی مانند زندان‌ها، مدرسه‌ها و کارخانه‌ها همت می‌گمارد. طراحی معماری استادیوم‌های ورزشی به گونه‌ای است که با قدم گذاشتن به داخل پلان آن به ناگاه به یاد سازی سراسر بین می‌افتیم که چگونه تماشاچیان در زیر نگاه‌های جستجوگر ماموران حفظ امنیت، هر کدام در جایی اختصاصی نشسته‌اند. این ماموران نقش چشمان سراسر بین سوژه یا سوژه‌هایی را دارند که بر صندلی حفظ نظم تکیه زده‌اند و بنا بر ضابطه‌ی اصلی زندان سراسر بین از متظر دید پنهان هستند. با استناد به تحلیل‌های فوکو در این باب، تلاش نگارنده در جهت تعمیم

استادیوم ورزشی به سازه سراسر بین، به بررسی رفتارهای زبانی سوژه‌هایی می‌انجامد که در فیلم سیستمی آفساید ساخته‌ی جعفر پناهی (۲۰۰۶) به چشم می‌خورند. بدین منظور، چندین سکانس از فیلم مذکور مورد انتخاب قرار گرفته است.

واژه‌های کلیدی: زندان سراسر بین، رفتار انضباطی، سوژه نهادینه، آفساید

مقدمه

از جمله ساختارهای انضباطی فوکو، زندان یا چشم سراسر بین می‌باشد که وی پیرامون آن در کتاب مراقبت و تنبیه^{۱۰} و همچنین مصاحبه‌ای تحت عنوان چشم قدرت^{۱۱} سخن به میان آورده است. زندان سراسر بین طراحی معمارانه است که لول بار از سوی جرمی بنتام، فیلسوف سده‌ی هجدهم توصیف گردیده است. طراحی سراسر بین به گونه‌ای است که زندانیان را در تیررس دید قرار می‌دهد، بدون این که ناظر خود دیده شود، و بدون این که زندانیان به یکدیگر دسترسی داشته باشند.

فوکو با استناد بر این طرح به تحلیل مکان‌هایی مثل زندان‌ها، مدرسه‌ها و کارخانه‌ها می‌پردازد و بر پایه‌ی

10. Discipline & Punish the birth of prison

11. The eye of power

1. Panopticon
2. M. Foucault
3. J. Bentham
4. Disciplinary procedure
5. Subjects
6. Disciplinary behavior
7. Internalized
8. Subjugator
9. Subjugated

بررسی های پژوهش

۱. بازنمایی نقش انقیادگر و متقاد از سوی سوژه‌ها به طور همزمان تحت تاثیر چه عملی شکل می‌گیرد؟
۲. رفتار زبانی و گزاره‌های تولیدی سوژه‌ها ناظر بر چه عملی است؟

فرضیه های پژوهش

۱. در زندان سراسربین، قدرت نه به شکلی مادی، بلکه طی روالی جدید با نهادینه کردن انضباط در سوژه‌ها، در جهت تبدیل آن‌ها به انقیادگر و متقاد به صورت همزمان متجلی می‌شود.
۲. رفتار زبانی و گزاره‌های تولیدی سوژه‌ها ناظر بر رفتارهای انضباطی نهادینه شده‌ای است که در همه‌ی سوژه‌های مورد بررسی به چشم می‌خورند.

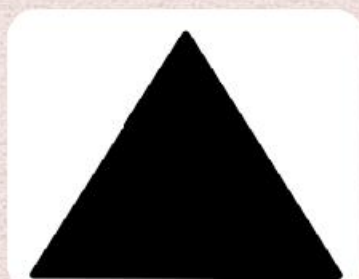
روش پژوهش

روش به کار برده شده در این پژوهش روشی توصیفی-تحلیلی است که بر پایه‌ی تجزیه و تحلیل گفتمان‌های رقم‌خورده در قالب دیالوگ‌های فیلم سینمایی افساید استوار است. نگارنده با تحلیل دیالوگ‌ها و مدد جستن از آراء فوکو در باب گفتمان و قدرت در جهت بازنمایی زندان سراسربین وی گام برمی‌دارد. بدین منظور، چندین سکانس از فیلم مذکور انتخاب گردیده است.

مبانی نظری

قدرت در ارتباط با زندان سراسربین قدرت از مفهیم بنیادین در مباحث فوکو به شمار می‌آید که یکی از ضلع‌های مثلث گفتمانی وی را می‌سازد.

قدرت^۳

دانش^۵

حقیقت^۴

تحلیل‌های خود به شکل جدیدی از روال انضباطی ناظر می‌شود. روالی که طی آن نوعی رفتار انضباطی در فرد نهادینه می‌شود. چنان که گویی وی خود را بی‌وقفه تحت نظر می‌داند و به این شکل خود مبتدای انقیاد^۱ خود می‌شود و زندانبان زندان خویش. در راستای زندان سراسربین نگارنده بحث پیرامون قدرت را نیز همراه ساخته و به جنبه‌های این دو دیدگاه به طور هم زمان در سوژه‌ها می‌پردازد.

گفتمان به عنوان اصطلاحی پرسلمد، کاربرد فزاینده‌ای را در حوزه‌های مختلف علمی به خود اختصاص داده است و گویی سیر تحولی و دگرگونی را در مسیر حرکت خود می‌پیماید. از این رو نمی‌توان تعریفی دقیق از آن، جز تعاریفی که در دایره‌المعارف‌ها آمده است، ارائه داد. اما آن چه حائز اهمیت می‌نماید این است که تملکی رفتارهای زبانی ما در قالب گفتمانی قرار می‌گیرند که از سوی ما تولید می‌شوند. در فیلم سینمایی افساید شاهد دیالوگ‌ها^۲ یا به نوعی رفتارهای زبانی‌ای هستیم که میان سوژه‌های مورد بررسی رد و بدل می‌شوند. این دیالوگ‌ها حکایت‌گر رفتاری نهادینه شده هستند که ریشه در زندان یا چشم سراسربین دارند.

3. Power
4. Truth
5. Knowledge

1. Subjugation
2. Dialogues

نهاده‌ها شکل می‌گیرند و بازی می‌کنند، پایه‌ای هستند برای اثرهای گسترده‌ی تقسیم‌بندی‌ای که کل کالبد اجتماعی را در می‌نوردند (فوکو، ۱۳۹۱: ۱۰۹-۱۱۰) و سرانجام به نهاد دولت می‌رسد و به واسطه‌ی آن که نهادی است قانون‌گذار، سایه‌ی خود را بیشتر و بیشتر بر جامعه می‌گستراند.

زندان سراسرین

طبق آنچه که فوکو در کتاب *مراقبت و تنبیه* (۱۳۹۱: ۲۴۸-۲۴۹) آورده است، زندان سراسرین معماری‌ای این‌چنین دارد: ساختمانی حلقه‌ای در پیرامون و برجی در مرکز؛ برج پنجره‌هایی عریض مشرف بر نمای داخلی ساختمان حلقه‌ای پیرامون دارد و ساختمان پیرامونی نیز از سلول‌هایی تشکیل شده است که تمام عرض ساختمان را از یک سر تا سر دیگر دربر می‌گیرند و هر سلول دو پنجره دارد، یکی به سمت داخل و رو به پنجره‌های برج، و دیگری رو به بیرون، چندان که نور خورشید سرتاسر سلول را در می‌نوردد. حال کافی است که مراقبی در برج مرکزی جا گیرد و در هر سلول نیز یک دیوانه، بیمار، محکوم، کارگر یا دانش‌آموز حبس شود. بر اثر تابش نور از پشت به سلول‌ها،

در زندان سراسرین نوع تازه‌ای از رابطه‌ی قدرت شکل می‌گیرد و به جای آنکه به دست قدرتمند بر بی‌قدرت اعمال شود، به سبب آن که فرد خود را بی‌وقفه در معرض دید می‌داند، قاعده‌ی رفتاری سرکوب را در خویش نهادینه می‌کند و به ایفای هر دو نقش اقیادگر و متقاد می‌پردازد.

قدرت از نگاه فوکو

فوکو شالوده‌ی نگاه مارکسیستی^۱ به قدرت را که از بالا به پایین است و به مثابه مایملکی در دست یک دولت یکپارچه، درهم می‌شکند و آن را به مانند شبکه‌ای در نظر می‌گیرد که تمام جامعه را در برمی‌گیرد و طی خاصیت موینگی از پایین به بالا منتقل می‌شود. به عبارتی می‌توان گفت، در مبدا روابط قدرت، تقابلی دوتایی و فراگیر (به منزله‌ی چارچوبی عمومی) میان حاکمان و اتباع وجود ندارد، به عبارتی آن دوگانگی‌ای که از بالا تا پایین و تا اعماق کالبد جامعه بر گروه‌ها تا کوچک‌ترینشان تاثیر می‌گذارد. بلکه باید چنین فرض کرد که مناسبات متکثر نیرو که در ابزارهای تولید، خانواده‌ها، گروه‌های محدود و

1. Marxist

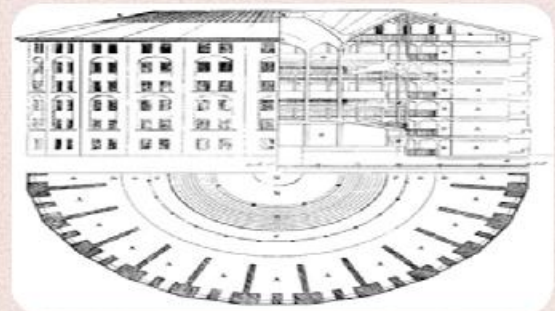

بحث قدرت از نگاه فوکو در کنار زندان سراسربین وی از آنجایی که در دیدگاه فوکو پیرامون زندان سراسربین بحث واریسی ناپذیر بودن قدرت بیان گردیده است و آن چنان که در باب قدرت عنوان گردید که فوکو قدرت را در انحصار نهادی خاص نمی‌بیند و آن را همچون جریان‌های در گردش در نظر می‌گیرد، پس همان بحث در زندان سراسربین مطرح می‌گردد که مهم نیست چه کسی قدرت را اعمال می‌کند. آن چه حائز اهمیت است رویت ناپذیر بودن آن است که به شبکه‌ای عمل کردن آن و همچنین نهادینه شدن آن منجر می‌شود. نگارنده بر آن است که به بررسی این دو دیدگاه در کنار هم بپردازد.

خلاصه ی فیلم سینمایی آفساید

فیلم آفساید ساخته‌ی جعفر پناهی (۲۰۰۶) حکایت‌گر دختران جوانی است که در پی علاقه‌ی زیادی که به دیدن فوتبال از نمای نزدیک دارند پا به حریمی می‌گذارند که ورود آن‌ها به سبب دارا بودن هویت جنسی زنانه^۱ ممنوع است. در پی این ممنوعیت، آن‌ها برای ورود به این فضا خود را در قالب دیگری قرار می‌دهند و برای خود هویت جنسی مردانه‌ای^۲ دست و پا می‌کنند. مأموران حفظ امنیت و عبور و مرور استادیوم که پی به هویت جنسی مردانه‌ی جعلی برخی از این دختران می‌برند، آن‌ها را دستگیر و در مکانی مورد بازداشت قرار می‌دهند. از دید جستجوگر مأموران آن‌ها وارد حریمی شده‌اند و از خط قرمزی عبور کرده‌اند که به آن‌ها متعلق نیست. می‌توان چنین عنوان کرد که پناهی نام این فیلم را به همین دلیل آفساید برگزیده است. در حقیقت، اصطلاح آفساید، در بازی فوتبال، به معنای عبور از خط قرمزی نادیدنی است. همانطور که این فیلم استثنایی به تصویر می‌کشد، اگر شما زنی ایرانی باشید هرگونه تلاش برای ورود به استادیوم، یعنی فضایی با هویت جنسی مردانه، شما را در چنین شرایطی قرار می‌دهد، گویی کاملاً از محدوده‌ی خود پا فراتر گذاشته باشید. آن چه در فیلم سینمایی آفساید حائز اهمیت است نوعی رفتار انضباطی نهادینه شده است که در برخی سوژه‌ها به خصوص سربازان

می‌توان از برج که کلاً رو به نور است، سایه‌های کوچک اسپر در سلول‌های ساختمان پیرامونی را زیر نظر داشت. به شمار قفس‌ها نمایش‌هایی کوچک برپا است که هر نمایش تنها یک بازیگر دارد، بازیگری کلاً فردیت یافته و پیوسته رویت پذیر. سازوکار سراسربین واحدهایی مکانی را سامان می‌دهد که مشاهده‌ی بی‌وقفه و شتاسایی بی‌درنگ را امکان‌پذیر می‌کنند. روی هم رفته، در زندان سراسربین اصل سلول تاریک وارونه شد؛ به عبارت بهتر، از سه کارکرد آن - یعنی حبس کردن، محرومیت از نور و پنهان کردن - فقط لولی حفظ شد و دو کارکرد دیگر حذف شد.

تصویر ۲. ساختمان سراسربین

باید اذعان داشت که می‌توان ردپای سراسربین را در سازه‌هایی نظیر مراکز خرید، آمفی‌تئاترها و همچنین استادیوم‌های ورزشی مشاهده کرد.

دولتی شدن سازوکارهای انضباطی

به گفته‌ی فوکو (۱۳۹۱: ۲۶۵) در انگلستان، گروه‌های خصوصی مذهبی برای مدت‌های طولانی عهده‌دار کارکردهای انضباط اجتماعی بودند. در فرانسه، گرچه بخشی از این نقش همچنان بر عهده‌ی انجمن‌های نیکوکاری یا مددکاری بود، اما بخش دیگر و بدون شک مهم‌ترین بخش خیلی زود بر عهده‌ی دستگاه پلیس قرار گرفت. سازماندهی پلیس متمرکز برای مدت‌های طولانی نمودی از قدرت پادشاه بود و پلیس در حکم چشم سراسربین او در سطح اجتماع عمل می‌کرد. در معماری سراسربین مهم نیست که چه کسی قدرت را اعمال می‌کند. در ساختمان سراسربین بتنام اصلی مطرح بود و آن اینکه قدرت می‌بایست رویت‌پذیر و واریسی ناپذیر باشد.

1. Feminine gender
2. Masculine gender

دختر: "چون هر کی دوست داری کاری با من نداشته باش"

سرباز: "نمی‌شه، بدو بیتم"

دختر: "یه نقر اضافه که فرقی نمی‌کنه، هیچ کس نمی‌فهمه"

سرباز: "ایتو باش، جناب سروان آمار تک تک لوتایی که لون تواتو داره"

جناب سروان، در گزاره‌ی تولیدی سرباز، ناظر بر همان چشم سراسربینی است که از دیده‌ها پنهان است، ولی دست مقتدر نامرئی او را می‌توان در امور مشلده کرد. همچنین باید اذعان کرد اعمال قدرت از سوی سرباز ناشی از شبکه‌ای عمل کردن آن است. در این قاب کوچک سرباز به اعمال قدرت بر دختر دستگیرشده می‌پردازد، ولی پاره‌گفتارهای بیان‌گردیده از سوی سرباز دست مقتدری را عیان می‌کند که در این سکانس از دیده‌ها پنهان است.

سربازان در طول فیلم دم از سوژه‌ای به نام حاجی می‌زنند که گویی همه‌ی آن‌ها تحت امر او در استادیوم خدمت می‌کنند. این امر نیز می‌تواند حاکی از همان چشم سراسربین نامرئی باشد که تنها در یک صحنه آن هم در یکی از سکانس‌های آخر خبری از او نیست و باز نمودی از قدرت بالای او در دایره‌ی سربازان است. حتی خود شخصیت حاجی را می‌توان چشم سراسربین سوژه یا سوژه‌هایی دانست که امتیث ورزشگاه در دست آن‌ها است. این سوژه‌ها خود نیز تحت امر دولت هستند که دست نامرئی آن را می‌توان بالاتر از همه‌ی سوژه‌ها در برقرار کردن امتیث در استادیوم و کل فضای حاکم بر جامعه دانست.

در سکانس‌ی که ناظر ورود حاجی به فضای فیلم هستیم، وی از یکی از سربازان حاضر در آنجا می‌خواهد پسری که به جرم همراه داشتن ترقه بازداشت شده است را مورد تجسس قرار دهد. درخواست حاجی از سرباز برای تجسس پسر به این نکته اشاره دارد که سرباز حکم چشمان سراسربین حاجی را دارد، هرچند خود حاجی در آن مکان حاضر است و این امر ممکن است زندان یا چشم سراسربین بتنام، که از سوی فوکو نقل شده است را نقض کند ولی باید به این نکته

حاضر در استادیوم مشلده می‌شود که از همان اصل رویت‌پذیر بودن قدرت و وارسی‌ناپذیر بودن آن در زندان یا چشم سراسربین پیروی می‌کند. انعکاس این رفتار انضباطی را می‌توان در رفتار زبانی سوژه‌های مورد بررسی به وضوح شلهد بود.

باز نمود زندان یا چشم سراسربین در فیلم سینمایی آفساید

در فیلم آفساید با دیدن معماری ورزشگاه آزادی به ناگاه به یاد سازه‌ی سراسربین می‌افتیم؛ اینکه چطور تماشاگران فوتبال هر یک در جایگاه مخصوصی که به آن‌ها تعلق دارد، جای می‌گیرند و زیر نگاه سربازانی هستند که رو به آن‌ها و پشت به زمین بازی ایستاده‌اند و هر تلاشی برای برهم زدن نظم آنجا با وجود آن‌ها میسر نمی‌شود. سربازان نقش چشمان سراسربین سوژه یا سوژه‌هایی را ایفا می‌کنند که خود از منظر دید پنهان هستند و حتی رفتار زبانی آن‌ها در روند فیلم حاکی از نقش سراسربینی آن‌ها در ورزشگاه است.

سکانس‌ی که یکی از دختران دستگیرشده توسط سربازی به محل نگهداری دختران هدایت می‌شود ناظر دیالوگی می‌شویم که میان آن‌ها در می‌گیرد که دلالت بر چشم سراسربین دارد و پیرو آن سرباز خود را ملزم به بردن دختر به محل نگهداری دستگیرشدگان می‌داند:

دختر: "تو رو خدا بذار برم تو، می‌رم تو جمعیت هیچ کس پیدام نمی‌کنه"

سرباز: "نمی‌شه"

فرضیه‌ی دوم:

رفتار زبانی و گزاره‌های تولیدی سوژه‌ها ناظر بر رفتارهای انضباطی نهادینه‌شده‌ای است که در همه‌ی سوژه‌های مورد بررسی به چشم می‌خورند.

در فیلم مورد بررسی دیدیم که چطور گزاره‌های تولیدی سوژه‌ها حکایت‌گر گفتمانی بودند که در جهت بازنمایی زندان یا چشم سراسربین حرکت می‌کردند و همچنین ناظر بر رفتارهای انضباطی نهادینه‌شده‌ای بودند که در همه‌ی سوژه‌های مورد بررسی به چشم می‌خورند.

باید اذعان شود شبکه‌ای عمل کردن قدرت از سوی سوژه‌ها نه تنها ناقض چشم سراسربین نمی‌باشد، بلکه به بازنمایی آن نیز کمک می‌کند و ناظری بر این امر است که مهم نیست چه کسی قدرت را اعمال می‌کند، بلکه آن چه مورد تاکید است، چشم سراسربین سوژه‌ای است که از دیده‌ها پنهان است، ولی قدرت وی بر همگان محرز می‌باشد که به نهادینه گردیدن انضباط در سوژه‌ها می‌انجامد.

منابع

- فوکو، میشل (۱۳۹۱). اراده به دلستن. ترجمه‌ی نیکو سرخوش و افشین جهل‌دیده. چاپ هفتم. تهران: نشرنی.
- فوکو، میشل (۱۳۹۱). مراقبت و تنبیه. ترجمه‌ی نیکو سرخوش و افشین جهل‌دیده. چاپ دهم. تهران: نشرنی.
- فوکو، میشل (۱۳۹۲). مراقبت و تنبیه. ترجمه‌ی نیکو سرخوش و افشین جهل‌دیده. چاپ یازدهم. تهران: نشرنی.
- میلز، سارا (۱۳۸۸). گفتمان. ترجمه‌ی فلاح محمدی. چاپ دوم. زنجان: هزاره سوم.
- میلز، سارا (۱۳۸۹). میشل فوکو. ترجمه‌ی داریوش نوری. چاپ اول. تهران: نشر مرکز.
- میلز، سارا (۱۳۹۲). میشل فوکو. ترجمه‌ی داریوش نوری. چاپ دوم. تهران: نشر مرکز.
- Foucault, Michel (1978). The History of Sexuality (volume 1), New York: Pantheon Books.
- Foucault, Michel (1990). The History of Sexuality (volume 2), New York: Vintage Books.
- Foucault, Michel (1986). The History of Sexuality (volume 3), New York: Pantheon Books.
- Foucault, Michel (1995). Discipline & Punish The Birth of The Prison, Vintage Books a Division of Random House Inc, New York.
- Mills, Sara (1997). Discourse, Routledge.
- Mills, Sara (2003). Michel Foucault, Routledge.

توجه داشت که خود حاجی نقش چشمان سراسربین سوژه یا سوژه‌های برقرار کننده‌ی امنیت را بر عهده دارد. برای واضح شدن مطلب می‌توانیم به دیالوگ بیان‌شده از سوی حاجی و صحنه‌ی گشتن پسر به دست سرباز اشاره کنیم:

- حاجی: "سرکار تمام سولاخ سته هاشو می‌گردی، از یه چوب کبریت گذشت نمی‌کنی، همه جاشو بگرد"

در این صحنه سرباز پیرو این دستور پسر را به سمت جلوی میثی بوس هول می‌دهد و خطاب به پسر می‌گوید: "پاتو باز کن، دستا بالا، بالا"

این سکانس مویپتگی بودن قدرت را به خوبی بازنمایی می‌کند. پیش از ورود حاجی، این سربازانند که به اعمال قدرت می‌پردازند ولی بعد از ورود وی قدرت خود را به دامن حاجی می‌افکنند و شروع به بازنمایی کردن می‌کنند. بنا بر اظهارات آورده شده در بخش دولتی شدن ساز و کارهای انضباطی، پس از آن که بخشی از برقراری انضباط بر عهده‌ی پلیس فرانسه نهاده شد، پلیس برای مدت‌های طولانی نمودی از قدرت پادشاه و در حکم چشم سراسربین وی عمل می‌کرد.

نتیجه‌گیری

فرضیه‌ی اول:

در زندان سراسربین، قدرت نه به شکلی مادی، بلکه طی روالی جدید با نهادینه کردن انضباط در سوژه‌ها، در جهت تبدیل آن‌ها به انقیادگر و متقاد به صورت همزمان متجلی می‌شود.

همان‌طور که بیان گردید، در زندان سراسربین، قدرت روی دیگر خود را به ما می‌نمایاند و به شکلی جدید ظهور می‌کند. بر اساس بررسی‌ای که بر روی سوژه‌ها صورت گرفت، قدرت به جای آن که به شکلی بسیار مادی به دست شخصی مقتدر از طریق شکستجه بر بدن افراد اعمال شود، یعنی به دست قدرتمند بر پی‌قدرت، اکنون فرد خود هر دو نقش را بازی می‌کند و با نهادینه کردن انضباط در خود، خود مبنای انقیاد خویش می‌شود.

چگونه یک مجله معتبر زبان شناسی پیدا کنیم؟

مهناز طالبی دستنابی

دانشجوی دکتری زبان شناسی همگانی، دانشگاه الزهرا (س)

نمایه‌هایش اضافه می‌کند و به این ترتیب تمامی مقاله‌هایی که در آن مجله منتشر می‌شوند را نمایه می‌کند. لذا، اگر مقاله‌ای در مجله‌ای منتشر شود که در یکی از نمایه‌های ISI نمایه می‌شود، شاید تا حدی بتواند نشانگر این باشد که این مقاله ارزشمند بوده و مؤلفش شایسته تقدیر و احترام علمی است. البته در جمله اخیر به بار معنایی شاید و تا حدی حتما توجه فرمائید؛ چون عوامل متعددی در این میان دخالت دارند تا بتوان مجله و مقاله‌ای را ارزیابی کرد. برای جستجو در مجلات آی‌اس‌آی می‌توانید در موتور جستجوی پایگاه تلمسون رویترز جستجو کنید (آدرس در وبلاگ مجله).

بخشی از نتایج جستجوی واژه «Linguistics» را در این پایگاه می‌توانید ببینید.

31- LANGUAGE | LINGUISTICS | LITERATURE - THE SOUTHEAST ASIAN JOURNAL OF ENGLISH LANGUAGE STUDIES

Annual ISSN: 0228-1177

THE HERI UNIV KEMASASARAN MALAYSIA, THE HERI UNIV KEMASASARAN MALAYSIA, FAC ECONOMIC & MANAGEMENT, BANGI, MALAYSIA, SELANGOR, 43000

Coverage -

ANNUAL REVIEW OF APPLIED LINGUISTICS

Annual ISSN: 0297-2905

CAMBRIDGE UNIV PRESS, 32 AVENUE OF THE AMSTERDAMS, NEW YORK, USA, NY, 10013-2473

Coverage -

ANNUAL REVIEW OF LINGUISTICS

Annual ISSN: 2333-1591

ANNUAL REVIEWS, 4139 EL CAMINO WAY, PO BOX 10129, PALO ALTO, USA, CA, 94302-0897

Coverage -

APPLIED LINGUISTICS

Bi-monthly ISSN: 0147-1717

OXFORD UNIV PRESS, ONE ALI C. RICHMOND ST, HONG KONG, HONG KONG, CHINA, 000 000

Coverage -

توجه: آدرس تمام پایگاه‌های اطلاعاتی و موتورهای جستجوی معرفی شده در این یادداشت در وبلاگ مجله بیان به آدرس (aubayan.blog.ir) موجود است.

در دنیای رقابت علمی و ارتقاء جایگاه علمی، نمایه‌های مجلات بیش از پیش اهمیت یافته‌اند. در این یادداشت بر اساس تجربه نگارنده، توضیحاتی درباره روند جستجو و یافتن مجله‌های معتبر زبان شناسی ارائه می‌گردد. قبل از آن به توضیحاتی درباره چند اصطلاح دنیای علم‌سنجی پایگاه‌های اطلاعاتی و مجله‌ها توجه بفرمایید:

۱- نمایه مجله (Index of journal)

هر مجله بر حسب امتیاز، رتبه علمی و بر طبق سوابق انتشار، نظم و موثق بودن اطلاعات مقاله‌ها به نمایه یکی از پایگاه‌های اطلاعاتی درمی‌آید. ISI، Scopus، DOAJ و ISC از نمایه‌های معروفی هستند که پژوهشگران ایرانی به دنبال چاپ مقاله در مجله‌های دارای این نمایه‌ها هستند.

۲- مجله‌های ISI

ISI مخفف نام موسسه اطلاعات علمی (Institute for Scientific Information) است که مجموعه‌ای از معتبرترین نمایه‌نامه‌های بین‌المللی را در رشته‌های مختلف علمی منتشر می‌کند. این مؤسسه، مجلاتی را که شرایطی چون انتشار منظم، داشتن هیأت تحریریه و داوری قوی، انتشار مقاله‌های علمی-پژوهشی و ... را پس از بررسی به

۱۶
بیان

مجله بیان - سال هشتم - شماره ۱۰ - بهار ۱۳۹۷

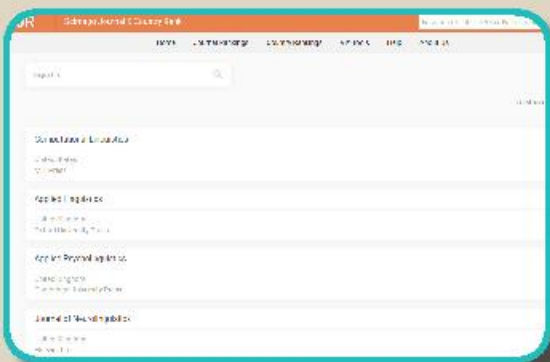
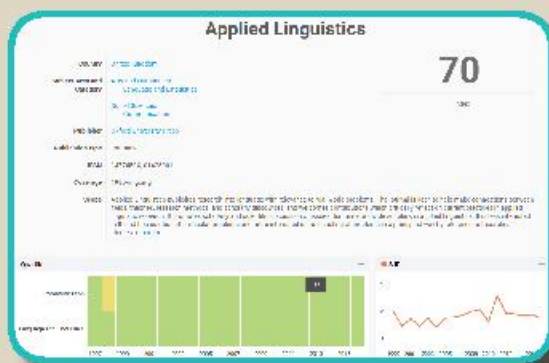

می‌شود، دریافت کرد:

۳- پایگاه مجلات سایماگو (Scimago Database of Journals)

پایگاه سایماگو دارای موتور جستجوی قدرتمندی است که می‌توان در عنوان‌ها، ISSN و انتشارات مجله‌ها جستجو کرد، فقط کافی است یک کلیدواژه در این باکس وارد کنید. برای مثال، من در موتور جستجوی این پایگاه واژه «Linguistics» را وارد کرده‌ام:

می‌توان بر روی نتایج جستجو کلیک کرد و اطلاعات بیشتری را درباره مجله مانند نام حوزه تخصصی مجله، انتشارات، رتبه مجله و کشوری که مجله در آن چاپ

۴- مجله‌ها و انتشارات شکارچی (Predatory Journals)

بحث مجله‌های شکارچی در سال‌های اخیر بسیار پررونق شده است. مجله‌های سودجو با دادن وعده‌هایی مانند چاپ سریع مقالات و نمایه‌های معتبر پژوهشگران را اغوا می‌کنند.

روند یافتن مجله معتبر برای ارسال مقاله

برای یافتن یک مجله معتبر راههای زیادی وجود دارد:

۱. رزومه اساتید را بررسی کنید، مخصوصاً اساتیدی که حیطه مطالعه‌ای مشترکی با شما دارند.
۲. در پایگاه تلمسون رویترز و سایماگو جستجو کنید، از کلیدواژه‌های مختلف استفاده کنید.
۳. لیست مجلات معتبر زبان‌شناسی را بررسی کنید (این لیست در وبلاگ مجله بیان بارگذاری شده است).

هنوز راه زیادی مانده است تا برای این مجله مقاله بفرستید.

قدم اول: عنوان مجله را در لیست سیاه (مجله‌های نامعتبر) وزارت علوم جستجو کنید، اگر مجله مورد نظر در این

لیست بود، همین الان فراموشش کنید!

قدم دوم: مجله و انتشارات مجله را در پایگاه مجله و انتشارات شکارچی جستجو کنید.

اگر مجله مورد نظر شما از این آزمون‌ها سربلند بیرون آمد، به آدرس مجله مراجعه کنید و حیطه تخصصی، زمان انتشار و ... را بررسی کنید.

به تعداد شماره‌های منتشرشده در سال توجه کنید. چنانچه می‌خواهید مقاله‌تان زودتر چاپ شود، به دنبال مجلاتی با ۴ یا ۶ شماره در سال باشید.

چنانچه در مورد یافتن مجله سوالی داشتید، می‌توانید با ایمیل مجله بیان به آدرس (bayan.alzahra@gmail.com) مکاتبه کنید.

توجه: آدرس تمام پایگاه‌های اطلاعاتی و موتورهای جستجوی معرفی‌شده در این یادداشت در وبلاگ مجله بیان به آدرس (aubayan.blog.ir) موجود است.

نام برخی از این مجلات حتی در پایگاه‌های معتبر اسکوپوس و آی‌اس‌آی وجود دارد؛ اگرچه این دو پایگاه ادعا می‌کنند در حال حذف مجلات شکارچی از پایگاه‌های اطلاعاتی‌شان هستند. مهمترین شاخص شناسایی این مجلات دسترسی آزاد به مقاله‌ها و دریاقت پول برای چاپ مقاله‌ها است. پایگاه مجلات شکارچی امکان جستجو در میان مجلات و انتشارات شکارچی را برای پژوهشگران فراهم کرده است. برای مثال، نگارنده واژه «زبان‌شناسی» را در این پایگاه جستجو کرده است:

- International Journal of Language and Applied Linguistics (IJLAL)
- International Journal of Language Learning and Applied Linguistics World
- International Journal of Language Sciences (IntJLS)
- International Journal of Languages, Literature and Linguistics (IJLLL)

۵- بلک لیست (Blacklist)

در بیشتر کشورهای دنیا، برای حفظ کیفیت پژوهش و ارزیابی بهتر پژوهشگران لیستی از مجله‌های معتبر و غیرمعتبر ارائه می‌شود. وزارت علوم و فنلوری کشور نیز هر سال لیستی از مجلات معتبر و مجلات غیرمعتبر (بلک‌لیست) منتشر می‌کند (برای دریاقت این لیست به وبسایت وزارت علوم یا وبلاگ مجله بیان مراجعه کنید).

طرح راه‌اندازی یک کانال آموزشی در یک پیام‌رسان اجتماعی با گردش مالی

اعظم رستمی

مدرس آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، رایانامه: a.rostami1391@yahoo.com

چکیده

باتوجه به گسترش شبکه‌های اجتماعی در میان مردم دنیا و البته در ایران، استفاده از جتبه‌ها و امکانات مختلف این شبکه‌ها روز به روز در حال گسترش است. یکی از امکانات رو به گسترش این شبکه‌ها با توجه به کثرت افراد حاضر در آن‌ها، امکان فروش محصولات و کسب درآمد از این شبکه‌ها از طریق فروش کالاها و خدمات می‌باشد. در این راستا صاحبان کسب و کارهای مختلف اعم از گرداننده‌گان مراکز آموزشی در آن به فعالیت‌های گوناگون و کسب درآمد می‌پردازند. امروزه با توجه به گسترش آموزش مجازی و ایجاد مراکز گوناگون دانشگاهی در داخل کشور که به این نوع آموزش می‌پردازند، این شبکه‌های اجتماعی خود می‌توانند به عنوان ابزاری کارآمد و مکمل برای این مراکز تبدیل شوند. در این راستا و در جریان این تحقیق به امکان ایجاد فرصت‌ها و چگونگی استفاده از شبکه پیام‌رسان تلگرام در امر راه‌اندازی یک کانال آموزشی با توجیه اقتصادی پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، پیام‌رسان، تلگرام، آموزش، کانال آموزشی، کسب درآمد

۱- مقدمه

امروزه استفاده روزافزون از شبکه‌های پیام‌رسان به تبادل پیام‌ها و اطلاعات کمک شایانی کرده است. حوزه عملکرد این پیام‌رسان‌ها تا فضای کسب و کارهای کوچک و بزرگ گسترش یافته و سبب فراگیر شدن استفاده از آن‌ها در اقشار مختلف مردم شده است. در این میان پیام‌رسان تلگرام حداقل در ایران، با بیشترین تعداد اعضا از محبوبیت بیشتری نسبت به سایر پیام‌رسان‌ها برخوردار شده است. توجه به قابلیت‌های این پیام‌رسان حتی می‌تواند در تهیه سایر پیام‌رسان‌ها نیز مورد توجه قرار گیرد. تلگرام یک برنامه‌ی پیام‌رسانی با تمرکز بر سرعت و تنوع است. این برنامه بسیار سریع، ساده و رایگان است و شما می‌توانید آن را بر روی تملی دستگاه‌ها و وسایل خود به طور همزمان

به کار ببرید. پیام‌های شما در روی تلفن همراه، تبلت یا رایانه‌تان به گونه‌ای یکپارچه همگام‌سازی می‌گردند. با تلگرام می‌توان هرگونه پیام، عکس، ویدیو و هر نوع فایل را برای دیگران فرستاد. همچنین می‌توان گروه‌هایی با تعداد اعضای ۲۰۰۰۰ نفر و کانال‌هایی برای انتشار اطلاعات به تعداد نامحدود مخاطب ایجاد کرد. می‌توان به مخاطبان خود پیام فرستاد و با استفاده از نام کاربری افراد، آن‌ها را یافت. در نتیجه تلگرام مانند آمیزه‌ای از پیامک و ایمیل است و می‌تواند تملی نیازهای شخصی و کاری را در پیام‌رسانی تامین کند.

کسب درآمد از تلگرام در شرایط فعلی که میلیون‌ها کاربر مشتاق ایرانی هر روزشان را با تلگرام می‌گذرانند امری در دسترس و عالی محسوب می‌شود و می‌تواند یک کسب و

مجازی، تلگرام علاوه بر اهداف ارتباطی به یک ابزار برای تبادل اطلاعات و آموزش بدل شده است. وجود کانال‌ها و ربات‌های آموزشی گوناگون در حوزه‌های مختلف شلهدی بر این امر است. در این میان جامعه دست اندرکاران آموزش زبان فارسی نیز از این ابزار برای پیشبرد اهداف تبلیغاتی و آموزشی خود بهره جسته‌اند (ر.ک: متابع).

۱-۲. طرح ساخت یک کانال تلگرامی با اهداف آموزشی و دارای گردش مالی

با توجه به هدف اصلی این تحقیق که بررسی طرح راه‌اندازی یک کانال آموزشی در تلگرام با گردش مالی است. به بررسی کانال‌هایی که در آن‌ها به فروش یک محصول مجازی اقدام شده است، پرداخته شد. با بررسی این کانال‌ها مشخص شد که در اغلب کانال‌هایی که در آن‌ها به فروش محصولات مجازی از قبیل کتاب، کلیپ‌های آموزشی، فایل‌های صوتی آموزشی و غیره اقدام می‌شود این محصولات پس از دریافت کد اشتراک و پرداخت وجه برای خریدار ارسال می‌شوند. در این دست کانال‌ها یک سایت طراحی شده، اغلب به پشتیبانی و تلمین نیازهای کانال می‌پردازد. بدین صورت که کانال موجود در برنامه تلگرام به منزله ویتترین این قبیل تیم‌های تحقیقاتی - تجاری تلقی می‌شود و با توجه به اینکه ۴۰ درصد از کاربران تلگرام را ایرانی‌ها تشکیل می‌دهند می‌تواند محل بسیار مناسب و بدون هزینه‌ای برای فروش این دست محصولات مجازی باشد. بنابراین در این نوع فروش یک سایت و یک کانال در کنار هم، یا یک کانال به تنهایی به کار گرفته می‌شوند. در ادامه سعی بر آن است که مطالب فوق با بررسی موردی سه کانال، شرح داده شوند.

۱-۱-۲. بررسی موردی یک کانال آموزشی روانشناسی موفقیت

در کانال «روپال مایند» که یک کانال روانشناسی موفقیت است، تیم حاضر با ضبط برنامه‌های موفقیت از طریق کانال‌های خارجی و بعضاً با ترجمه کتاب‌های کوتاه موجود در باب موفقیت، اقدام به فروش کلیپ، کتاب و حتی تحقیقاتی که در ارتباط با بومی سازی این دست برنامه‌های موفقیت در ایران شده است، کرده‌اند. به طور نمونه در ادامه

کار پردرآمد و میلیاردری و در عین حال با سرمایه کم تلقی شود. برای کسب درآمد از تلگرام ۲ راه اصلی پرسود وجود دارد. ۱. فروش محصول در تلگرام ۲. ارسال تبلیغ در تلگرام.

۱-۱-۱. فروش محصول در تلگرام

شما می‌توانید یک کانال در تلگرام برای عرضه و تبلیغ مستقیم محصولات یا کالاهای خود ایجاد کنید و یا می‌توانید واسطه باشید. محصولات شما می‌توانند به سه دسته خدمات، محصول مجازی و کالا تقسیم شوند.

۱-۱-۱. خدمات

یعنی شما در ازای دریافت مبلغ مورد نظرتان به مشتریان خدماتی را ارائه دهید. در حال حاضر آژانس‌های مسافرتی و هواپیمایی و صدها نوع خدمات دیگر در تلگرام به فروش خدمت مشغول‌اند. در این نوع کانال‌ها معمولاً گفتارگامهای خصوصی برای دریافت و تحویل استاد خدمات مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۱-۱-۲. محصول مجازی

منظور از آن یک فایل است که می‌توان آن را بعد از دریافت وجه، به مشتری ارسال کرد. مثل کتاب یا فیلم یا هر محصول دیگری. باز هم شما می‌توانید در گفتارگاه خصوصی به تبادل اطلاعات دریافت پول و نیز ارسال محصول مجازی بپردازید.

۱-۱-۳. کالا

در این روش پس از دریافت وجه، محصول برای مشتری پست می‌شود. برای این که پایگاه مشتریان قوی ایجاد کنید و مشتریان دوباره به سراغ شما بیایند باید سعی کنید برای محصولی که ارائه می‌کنید ارزش قائل شوید. سعی کنید نخستین ارائه کننده آن محصول باشید. سعی کنید معتبرترین باشید و سعی کنید پشتیبانی خوبی ارائه دهید. در فضای مجازی هر فروش باید یک روش مناسب برای دریافت وجه از مشتری داشته باشد. این روش می‌تواند انتقال کارت به کارت یا استفاده از درگاه پرداخت اینترنتی باشد.

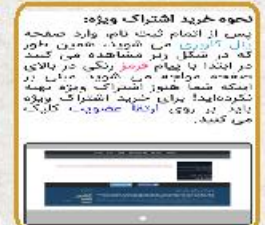
۲- تلگرام و آموزش

امروزه با گسترش اینترنت و استفاده از شبکه‌های اجتماعی

به معرفی این کانال و نحوه فروش محصولات مجازی آن پرداخته شده است.

توانسته برای افراد سازنده این کسب و کار زمیته یک فعالیت سودبخش و در عین حال بدون نیاز به سرمایه اولیه هنگفت را فراهم سازد. در این میان برخی کانال‌ها هستند که در حقیقت به صورت فروشگاه‌های مجازی می‌باشند که کالای مورد نظر اعم از پکیج‌های آموزشی، کتاب یا هر کالای دیگری را پس از ثبت سفارش از طریق کانال تلگرام، برای خریدار ارسال می‌کنند. در ادامه چند نمونه آورده شده است.

۲-۱-۲. بررسی موردی یک کانال آموزش آنلاین زبان انگلیسی

پس از بررسی و جستجو در میان کانال‌ها و صفحات اینترنتی یک کانال با عنوان "آموزش زبان انگلیسی" به عنوان نمونه برای مدل آموزش آنلاین با پشتیبانی تلگرام در نظر گرفته شد که در ادامه شرح داده می‌شود. این کانال، یک کانال آموزشی است که در حوزه آموزش آنلاین زبان انگلیسی فعالیت می‌کند. این کانال به همراه یک وبسایت در زمیته آموزش مجازی زبان انگلیسی بسیار فعال هستند. آموزش‌های ارائه شده در این کانال به صورت پست‌های ثابت با عنوانی مانند موارد زیر می‌باشند که با هشتک مشخص و لینک داده شده‌اند.

بدین ترتیب می‌توانیم نحوه فروش محصولات مجازی را در این کانال در تصویر فوق به وضوح ببینیم. شایان ذکر است که وجود تعداد اعضای زیاد در یک کانال، نشانه محبوبیت آن کانال محسوب می‌شود. در کانال مذکور، وجود یک تیم تحقیقاتی فعال، یک وبسایت و یک کانال

۲-۱-۳. بررسی موردی یک کانال آموزش مکاتبه‌ای زبان انگلیسی

در این کانال که به‌طور مستقل و بدون پشتیبانی سایت ایجاد شده است، امین اقدام به قراردادن پست‌های آموزشی هدفمند در قالب بسته‌های آموزشی با هزینه مشخص کرده است. به‌گونه‌ای که هر یک از اعضا در صورت تمایل به دریافت هر کدام از بسته‌ها می‌توانند با مراجعه به آی‌دی امین که در زیر هر پست نوشته شده، اقدام به سفارش آن بسته و دریافت فایل آن پس از واریز وجه شوند.

محتویات این کانال هم به‌وسیله یک وبسایت پشتیبانی می‌شود. در حقیقت فرایند ثبت نام و مشاوره زبانی در وبسایت انجام شده و لینک مربوط به پیوستن به صفحه مورد نظر در کانال آدرس دهی شده است. آیتم‌های موجود در وبسایت برای انجام فرایند های ثبت نامی به قرار زیر می‌باشند:

۳- نتیجه گیری

با توجه به بررسی‌های انجام شده می‌توان بیان کرد که آنچه در گام اول مهم به نظر می‌رسد مشخص کردن هدف از ایجاد یک کانال در تلگرام است. ابتدا باید به این موضوع پرداخت که آیا هدف از انجام این کار تنها ایجاد یک کانال آموزشی به منظور انجام تبلیغات یک مرکز آموزشی، معرفی دوره‌های درحال برگزاری آن مرکز، درج اطلاعیه‌ها و گزارش فعالیت‌های مرکز و فروش محصولات مجازی آن اعم از کتاب و غیره در کنار یست‌های آموزشی است، یا مرکز به دنبال هدف بزرگتری به نام آموزش آنلاین است و خواهان استفاده از کانال به عنوان پوشش و پشتیبان بیرونی کار خود است. در صورت اول ایجاد یک کانال و لیتک آن به وبسایت یک مرکز آموزشی کفایت می‌کند (ر.ک: بخش ۱، ۱، ۲)، اما در صورت دوم طراحی یک وبسایت آموزش آنلاین و پشتیبانی آن با یک کانال تلگرامی ضرورت می‌یابد (ر.ک: بخش ۲، ۲، ۱). در این میان صورت سوم هم وجود دارد که در آن نیازی به طراحی یک وبسایت مستقل مانند آنچه که در آموزش آنلاین مشاهده شد وجود ندارد و تنها با ایجاد یک کانال در تلگرام می‌توان هدف آموزش به همراه گردش مالی را تامین نمود و آن روش آموزش مکاتبه‌ای مانند آنچه که در بخش ۲، ۳، ۱ شرح داده شد، است. البته در این روش می‌توان در کنار بسته‌های مکاتبه‌ای، از پست‌های آموزشی رایگان و تبلیغ دوره‌های درحال برگزاری با لیتک به صفحه ثبت‌نام در وبسایت مرکز هم استفاده کرد. سخن آخر این‌که، با توجه به بررسی‌های انجام شده به نظر می‌رسد که روش سوم با توجه به سادگی و قابلیت پوشش تمام اهداف مناسب‌تر و عملی‌تر از دو روش دیگر باشد.

منابع

- سایت آموزش زبان انگلیسی (آموزشی)، آدرس وبسایت: www.salamzaban.com
- کانال آژفا (خبررسانی)، آدرس تلگرام: @AZFAchannel
- کانال اطلاع، آدرس تلگرام: @abdorezaseyari
- کانال آموزش زبان انگلیسی (آموزشی)، آدرس تلگرام: @salamzaban
- کانال آموزش فارسی (آموزشی)، آدرس تلگرام: @Farsilearning
- کانال بنیاد سعدی (خبررسانی)، آدرس تلگرام: @bonyadsaadi
- کانال جامعه الزهراء قم (آموزشی)، آدرس تلگرام: @JZFarsilearning
- کانال جامعه المصطفی قم (خبررسانی)، آدرس تلگرام: @farhangi-mou
- کانال داستان‌های فارسی برای فارسی‌آموزان (آموزشی)، آدرس تلگرام: @myPersian_stones
- کانال دانشگاه الزهراء (خبررسانی)، آدرس تلگرام: @ICTP
- کانال دانشگاه امام خمینی قزوین، آدرس تلگرام: @pr_ikiu
- کانال دانشگاه رازی کرمانشاه (خبررسانی آموزشی)، آدرس تلگرام: @AzfaRazi
- کانال دانشگاه شهید بهشتی (خبررسانی آموزشی)، آدرس تلگرام: @BeheshtiEducatingPersianCenter
- کانال دانشگاه فردوسی مشهد (خبررسانی آموزشی)، آدرس تلگرام: @ferdosicenter
- کانال دوره‌های مکاتبه‌ای زبان انگلیسی (آموزشی)، آدرس تلگرام: @ELearnasYouGo
- کانال ذهن موفق (روانشناسی)، آدرس تلگرام: @zehnemovaffagh
- کانال رویال مایند (روانشناسی)، آدرس تلگرام: @RoyalMindVip
- کانال زبان انگلیسی خبری (آموزشی)، آدرس تلگرام: @newstranlation
- کانال مرکز آموزشی نجف (خبررسانی)، آدرس تلگرام: @farsinajaf
- کانال مشاوره تحصیلی، آدرس تلگرام: @mo shaveretahcily
- کانال مکالمه انگلیسی (آموزشی)، آدرس تلگرام: @englisc
- کانال مهارت‌های زندگی (روانشناسی)، آدرس تلگرام: @lifeskillsshop
- کانال موفقیت و آرامش (روانشناسی)، آدرس تلگرام: @movafaghiyat_aramesh

معرفی وبلاگ مجله بیان

دوستان عزیز می‌توانند شماره‌های پیشین مجله بیان را از وبلاگ مجله دریافت کنند و نظرات و پیشنهادات خود را ثبت کنند.

www.aubayan.blog.ir